

APOSTOLUL

CURIERUL ARHIEPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE DIN BUCUREȘTI

APARE DE DOUA ORI PE LUNĂ

Redacția și Administrația:
ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

ABONAMENTUL

{ pentru preoți, diaconi și instituții 150 lei pe an
pentru cântăreți și paracliseri 100 lei pe an

SUMARUL

1. Pastorală	<i>I. P. Sf. Patriarh</i>	3. Programul lucrărilor în timpul săp- tămâni de retragere	<i>Pr. Manea Popescu.</i>
2. Alcătuirea unui program de lucrare socială în parohie și mijloacele de realizare (conferință)	<i>Pr. Dr. M. Bulacu</i>	4. Circulări	**
		5. Parohii vacante, etc.	

PASTORALA *)

Miron,

Din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Eparhiei Bucureștilor, Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Patriarh al României.

Cetitorilor și celor ce vor asculta această scrisoare pastorală, har și pace dela Cel-de-sus, iară dela Noi, doriri de bine și sănătate.

Iubiți fii sufletești,

Intre serbătorile mai însemnate ale Sfintei noastre biserici ortodoxe numărăm și praznicele, cari privesc pe Maica Domnului: *a)* Nașterea (8 Sept.), *b)* Bunavestire (25 Martie) și *c)* Adormirea Ei (15 Aug.). Venerarea pururea Fecioarei Maria a fost cultivată pretutindenea de creștini cu adâncă evlavie. Cultul Maicei Preciste este puternic înrădăcinat și'n sufletul credinciosului popor român

*

Părinții preasfintei Fecioare—Ioachim și Ana — o perechie de oameni mai mult în vârstă decât tineri, au fost mult

timp fără copii. Și — cum în vechime era un fel de rușine a fi familie stearpă, și mai ales femeia era expusă la oarecare dispreț, care era un tel de descalificare — ei s'au rugat cu multă stăruință milostivului Dumnezeu, ca să șteargă această rușine de pe fața lor. Dumnezeu în cele din urmă i-a ascultat; și Ana a născut pe Maria, umplând de nespusă bucurie nu numai pe fericii părinți, ci și pe toate rudeniile și cunoșcuții. Astfel «Nașterea Maicii Domnului» devine praznicul de mângâiere, de ștergerea rușinei și deci de salvare, de cinste, de binecuvântare, de fericire și de bucurie al părinților. E praznicul familiei, a celor ce—întemeind o familie

*) Această Pastorală se va citi, la Sf. Maria Mare (15 August) și Sf. Maria Mică (8 Sept.), în toate bisericile, și eventual la cercurile pastorale, din Eparhie.

— îi dau rod și rost; sau mai bine zis e PRAZNICUL MAMELOR.

*

Iată de ce Eu însumi am dispus din Sf. Sinod, ca Biserica Noastră și clerul ei să folosească ocazia praznicilor Maicii Domnului, pentru a scoate în relief virtuțile Ei; și—în legătură cu aceasta— să ridice și glorifice pe femeia-mamă. Și ca propunător am ținut nu numai a da clerului poruncă, ci de-a premerge Eu însumi și cu pildă bună, împlinind și Eu porunca sinodală, unde mi se oferă ocazie binevenită.

Privind la icoana Maicii Domnului din catapeteasmă sau din așa numitul tron al Ei, o vedem *cu pruncul Iisus în brațe*. Biserica și Iconografia bizantină ni-o înfățișează adecă mai des — **ca mamă**; și ne învață a ne închina Ei, ca celei mai vrednice și mai alese mame din lume, pe care a ales-o însuși Dumnezeu dintre toate femeile, ca însuși Fiul lui să primească prin Dânsa, în mod vremelnic și trecător, trup de om, după chipul și asemănarea noastră, ca apoi — prin jertfa Sa pe cruce — să răscumpere întreg neamul omenesc din robia păcatului strămoșesc, și prin povețele Sale dumnezeiești, propoveduite oamenilor de El însuși și de ucenicii Lui, să ne învețe cum să trăim pe acest pământ, ca să fim după puțină cât mai mulțumiți și de folos nouă, familiei și deaproapelui nostru; și să putem dobandi după moarte și fericirea cea vecinică.

Un tip special de icoană a Maicii Domnului este cea numită pe grecește *γλυκο-φλοῦσα*, adică *Maica iubitoare de copil* până la fericire, cari sentimente i-au susținut și oțelit voința întru a-i da toată îngrijirea și creșterea bună.

Inchinându-ne celei mai venerabile mame din lume, — în mod firesc ne fugе gândul la propria noastră mamă.

Eu, iubiți credincioși, — de câte ori îmi aduc aminte de iubita și neuitata mea mamă, mă cuprinde un fior de duioșie fiască, de respect și de nemărginită dragoste, de venerație, de admirație, — deși cum știți, mama mea era o simplă țărancă, dar înzestrată de Dumnezeu cu o minte de o agerime rară, plină de înțelepciune și de o bunătate față de toată lumea, ceia ce i-a câștigat iubirea tuturor, fără deosebire de neam și religie. «Lelea Domnița» — cum îi ziceau pe nume — devenise nu numai mama noastră, ci «Bunica» întregului ținut. Nu întâlnea un om, un copil, un sărac, pentru care să nu aibă un ajutor: o mână de făină, un călcâi de pâine, o haină veche sau cel puțin o vorbă bună, o îndrumare de folos. Cuvintele și povețele ei erau dulci ca mierea și mângâiau pe toată lumea.

Precum simțesc Eu, așa cred că simțiți și voi și fiecare bun creștin despre mama sa, cea mai scumpă ființă, pe care cineva o poate avea pe pământ.

Și nu se poate altfel. Doar mama este acea iubitoare ființă, care — după ce ne-a născut în chinuri și dureri, stând adese ori în fața morții — ne ocrotește sub aripile nemărginitei sale iubiri de mamă peste două decenii. Câtă grijă nu ne poartă mai ales în primii ani ai copilăriei? Câte nopți nedormite lângă leagănul nostru, pândind fiecare răsuflare a odorului ei? La cea mai mică mișcare sau scâncire a copilului se ridică din căldura patului ei, să-l lăpteze, să-l mângâie, să-l primenească. Câte povești, câte cântece, câte povețe, trebuie să le dea până-i crește! Dar apoi în cazuri de boală — Doamne ferește — câte lacrimi nu-i podidesc obrazii, câte săgeți de durere nu-i străpung inima-i simțitoare? Stând în fața copilului grav bolnav, e în stare să-și dea o parte din propria sa viață pentru însănătoși-

rea lui. Iar mai târziu ,câte lipsuri nu încearcă ; de câte ori nu-și trage chiar dela gură, numai să-și vadă îndestulați și mulțumiți copilașii ei? Și totuși un singur zâmbet al copilașului o face nu numai să uite toate greutățile, ci îi umple tot sufletul și de fericire. Toate acestea numai o inimă de mamă este în stare să le facă, să le suporte ; și încă fără cârtire, fără a simți oboseala, căci suprema ei mulțumire este să-și vadă rodul propriului ei trup crescând și progresând.

Iată de ce atât de bine caracterizează poetul Vasile Alexandri pe mamă în cuvintele :

„Pe lume nu-i nici un
cuvânt,
„Atât de-adânc
Și-atât de sfânt, ca
mama“.

Poate deci există o femeie cuminte și cinstită, care să nu dorească a purta și ea vreodată acest nume sfânt ?

Am o mulțime de nepoți și strănepoți mici. Îi iubesc. Imi place să-i adun în jurul Meu, și să petrec cu ei mai ales în timpul vacanțelor de vară. Le fac plăcerile, care se potrivesc cu vârsta și educația lor. Au la mine posibilele bunătăți. Dar e destul, să-i cerceze în acest timp părinții și mai ales mama lor, ca să se lipească de sânul ei și pe mine să mă dea uitării. Și în zadar sunt toate promisiunile și amăgirile mele, ca să mai rămâe cu mine ; la plecarea mamei nu există putere să-i poată reține a merge cu ea, căci vorba poetului :

„Și nici raiul nu e lin
„Ca al mamei dulce sân“.

În o călătorie prin străinătate am văzut în o vestită pinacotecă o icoană a Maicii Domnului, care mi-a atras luarea aminte. Eră o odae sărăcăcioasă, un atelier, anume atelierul de tâmplar al lui Iosif, în mijloc cu o masă de giluit scândurile, cum au tâmplarii. Pe ea un așternut de surcele încârligate, elastice, pe care sta culcat Iisus pruncul ; iar plecată peste prunc sta Maica Domnului, sorbind fericirea ei de mamă din surâsul plin de farmec al pruncului, ce juca din mânuțe și picioare. Fericirea de mamă se reoglindea în blânda ei față. Dar în nemărginita ei iubire de mamă, sufletul ei s'a cuprins și de grija creșterii, de greutățile vieții, ba și de presimțirea suferințelor și a patimilor. Și atunci din ochii ei izvorăsc do-

uă lacrimi, drept contraste pe față, cei strălucea de fericirea de mamă.

Fericit copilul, care are parte de o asemenea mamă, cu sufletul de o parte plin de fericire pentru că a dăruit-o Dumnezeu cu copii, iar de altă parte plin și de îngrijorare pentru buna lor creștere, și de o caldă iubire de mamă, care bate cu nerăbdare de dorul de-ași vedea copiii ei fericiți, cum nu bate nici o altă inimă, și care singură e în stare a lupta cu toate greutățile creșterii. Pentru această niciodată un copil nu va fi în stare să răsplătească mamei

sale bunătatea, iubirea, osteneala, și jertfele, cu care a fost crescut de ea.

Iată pentru ce, iubiți credincioși, femeia mamă merită toată recunoștința, toată lauda, cinstea și considerația—nu numai a familiei sale, ci și a neamului și a țării întregi.

*

Din cele spuse de Mine până aci, două mari învățăminte familiare și sociale se desprind pentru noi și pentru toată lumea.

I. Tinerii de ambele sexe — afară de puține excepții, cari pe urma unei chemări și vocațiuni superioare doresc a-și dedica întreagă energia și ființa unui scop superior, binelui obștesc — sunt datori—când ajung etatea maturității — a intra în legăturile unei căsnicii legale, a întemeia o familie cinstită și a împlini porunca de pe cea dintâi pagină a sf. Scripturi: «Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul».

Încă filosoful Socrate spunea: «A se însura este datoria oricărui bun cetățean față cu patria sa», căci familia e temelia societății, a statului și a țării. Ea e celula organismului nostru social și național. Dacă celula—familia—va fi cinstită, viguroasă, sănătoasă,—viguros și sănătos va fi și neamul întreg și sporirea lui. Iar această binecuvântată înmulțire este care asigură existența, viitorul și propășirea, chiar nemurirea țării. Iată de ce rodul vieții familiare — copiii — sunt valoarea cea mai de preț a unei țări. Iată de ce o mamă cu copii este supremul sacrificiu pentru neam, dar și suprema cinste pentru ea și pentru familia ei!

Poporul român a stat până azi, în privința sporului, a copiilor, între cele dintâi popoare ale lumii. Copiii erau și mai sunt suprema lui bogăție. Iată de ce odată nemuritorul poet Gheorghe Coșbuc a caracterizat unor străini po-

porul român, pe care îl cunoaștea așa de bine, cu popularele versuri: E un

„Popor voinic și muncitor,
„Cu mulți copii la masă
„Și voe bună'n casă“.

Adeseaori întâlnim familii cu zece și peste zece copii. Odată eram în Ardeal, la o destinsă familie, unde erau invitați și patru protopopi, cari laolaltă aveau 52 copii; iar mai anii trecuți, un colonel — fiu de preot din Slatina — îmi spunea că părinții săi au avut optsprezece copii.

Vitalitatea aceasta trebuie să ne bucure pe toți, căci prin ea ne întărim neamul și viitorul lui.

Și totuși încep a deveni și la noi tot mai dese cazurile, mai ales în clasele de sus ale neamului nostru, că femeile rămân — nu din voia lui Dumnezeu — sterpe, fără copii. Ba acest rău social, această epidemie modernă, a început a prinde în unele părți și printre țărani, și încă printre cei mai bogați, cum e în unele ținuturi din Banat. Aceasta presintă un mare pericol pentru viitorul neamului.

Tineretul de ambele sexe are aceleași îndatoriri sociale și patriotice, și dacă nu tocmai pe tocmai egale, totuși analoage, similare. Feciorii, floarea neamului, se înrolează pentru serviciul militar. Ba, când sună goarna de mobilizare, nu numai pleacă veseli și plini de însuflețire, aruncându-se de atâtă ori în fața morții, ca să-și apere moșia și țara, ci sboară chiar la locul destinațiunei de pe front, jertfindu-și la caz de nevoie cu drag chiar și viața, pentru lege și pentru rege. Celce dezertează dela datorie, e un laș și trădător. Suprema pedeapsă îl așteaptă.

În schimb și fetele, când sosește vremea, trebuie să se mărite, și din timp în timp să stea și ele în fața durerilor împreu-

nate cu nașterea și chiar în fața morții, care adeseori amenință când vine om pe lume. Femeea, care se sustrage dela această îndatorire familiară și patriotică de mamă, e ca soldatul, care dezertează dela front, în fața supremei îndatoriri naționale și patriotice.

Iară nașterea o sfințește pe femei ; și de aceea o iubim, o cruțăm, o glorificăm.

ricit copilul, care are parte de o mamă iubitoare.

Eu am umblat la multe școli și românești și străine ; am avut dascăli și profesori distinși, de care cu recunoștință îmi aduc aminte. Și totuși cele mai puternice sentimente, cari mi-au determinat viitorul, viața întreagă, le am dela neuitata Mea mamă, o simplă

I. P. S. PATRIARH CU MAMA SA.

II

Al doilea învățământ și mare îndatorire a familiei este a da o *bună creștere copiilor*, ceea ce e un lucru din cele mai grele. Oricâtă pregătire pedagogică ar avea un dascăl, o guvernantă, etc., acesta nu e în stare să suplinească întru toate pe *mama, ca educatoare*. Pe mama nu o poate întrece nimenea în privința asta. Mama rămâne cel mai bun dascăl al copiilor ei. Motivul e ușor de aflat. Pentru că nimenea n'are **atâta iubire** către copil, ca mama sa. Această dragoste este secretul răbdării fără de hotar, care toate le suportă și învinge toate greutățile. Fe-

țărancă, dar înzestrată cu un adânc simț și o rară pricepere de educare a copiilor ei. Oamenii mari, cari au înscris pagini strălucite în istoria neamului lor sau chiar a omenirii întregi, au avut toți mame vrednice. Aduceți-vă aminte de Nona, mama Sf. Grigore de Nazians. El o descrie așa : „Mama mea era din o rasă sfântă“. Napoleon cel Mare afirmă, că are să mulțumească mamei sale toate calitățile uriașei sale vieți. Istoria cunoaște multe asemenea cazuri. Deci putem spune, că adeseori fiul este imaginea mamei sale ; iar sfințenia lui este fructul, care ne arată calitățile pomului care l-a produs.

Din contră, citiți istoria crimelor și veți putea constata, că cei mai mulți din cei ce au decăzut până la comiterea de crime îngrozitoare — ori n’au avut parte de mamă, care să-i crească, ori a fost și mama lor pe calea decadenței: o bețivă sau cuprinsă de alte patimi grele.

*

Și totuși, trebuie să constatăm cu durere, că unele mame și încă din clasele cele mai de sus, mai bogate, chiar și din familii nobile, neglijează această elementară îndatorire familiară de mamă, de a-și crește ea însăși copiii, ci îi încredințează la guvernante, la persoane străine. De sigur se pot găsi și persoane străine cu pregătire, cu vocațiune și cu inimă pentru copiii altora, cari să-și dea silința a crește cât de bine copiii, ce li s’au încredințat lor; precum poate uneori și o iubire rău plasată a mamei să permită prea multe copiilor lor, să-i desmierde, să-i strice. Dar regula generală este, că mama nu se poate înlocui ușor sau de loc. Și dascălul cel mai bun rămâne ca un surogat față de o mamă iubitoare. Și vai de copiii, care n’au avut parte a crește în atmosfera caldă a iubirii de mamă. Această lipsă de căldură părintească se va resimți în viața și faptele lor.

Să vă povestesc o întâmplare. Un-deva în Europa, era o țărișoară mică, dar cu destui bărbați, cari și-au închinat toate puterile intereselor naționale ale țării. O astfel de distinsă familie, al cărei bărbat era un mare patriot, preocupat veșnic de apărarea intereselor țării, iar soția lui să nizuia mereu a-i sta în ajutor și a-i ușura sarcina vieții și a chemării sale, a încredințat creșterea băiatului lor unei guvernante. Aceasta, în plimbările ei prin parcurile publice, în loc să nu scape din ochi băiatul, pri-

mește să fie distrată de cunoscuți, lăsând băiatul de capul lui. Astfel a început acesta să se îndeletnicească a prinde fluturi și a le suci grumazul și a-i sfășia, întinzându-i de aripi. Mai târziu, crescând copilul, a crescut și pofta lui și a denaturat această poftă în a suci grumazul la mâțe. Iară după ce a devenit mare, pofta sa a culminat în a ucide pe propria sa iubită. Ajungând în fața tribunalului, ca un criminal ordinar, luându-i-se obișnuitul noțional, la întrebările tribunalului a dat caracteristicul răspuns foarte instructiv pentru tema noastră: «Sunt N. N. fiul familiei cutare, cu mari merite patriotice, care însă—pe cât a fost de mare pentru țara sa — pe atât a neglijat creșterea mea, încât iată am ajuns în fața D-voastră ceia ce mă vedeți, un criminal ordinar».

Iată unde poate ajunge copilul, care n’a avut parte să fie crescut la sânul cald al iubirii părintești și în deosebi a unei mame, care pune mai presus de toate podoabele și gătelile datorita de a avea copii și a-i crește ea însăși! Și în fața tuturor oamenilor de seamă, cea mai vrednică, cea mai cinstită, cea mai respectată și cea mai venerabilă și — dacă vreți — și cea mai frumoasă femeie este aceea, care are copii mulți și bine crescuți.

Din cele spuse de Mine, cred că v’ați convins toți, că-i cel mai mare bine să rugăm pe Dumnezeu să dea neamului nostru cât mai multe mame vrednice, căci dela acest dar al lui Dumnezeu atârnă viitorul nostru; și că sunt îndreptățit a încheia cuvântarea Mea cu cuvintele: Slavă și mărire vrednicilor noastre mame, ce le avem acum și le vom avea în viitor! AMIN.

MIRON

PATRIARHUL ROMÂNIEI

ALCĂTUIREA UNUI PROGRAM DE LUCRARE SOCIALĂ ÎN PAROHIE ȘI MIJLOACELE DE REALIZARE*)

Agapele și Xenodochiile.

Dela simplele agape până la Xenodochii, încă din primele veacuri, și-au manifestat sub conducerea Bisericii dragostea lor pentru aproapele, punându-și chiar viața în serviciul apropielului căci „*nimeni n'are dragoste mai mare, zice Mântuitorul, decât să-și pună viața pentru prietenii săi*“. (Ioan XV. 13). În toată această acțiune de ajutorare, ajutorul apropielului era și de ordin material și de ordin sufletesc.

În agape, acele mese ale dragostei creștine (*ἀγάπη*) sau cinele comune (*κοινωνία*) pe care le aflăm la început în Biserica dela Ierusalim, Troia și Corint, aflăm caritatea creștină integrală, întrucât este îndreptată către sufletul și către trupul creștinilor (F. Apost. II. 46). Marele apologet al Creștinismului, *Tertulian*, istorisește cum cel sărac știa că are adăpost și sprijin până își va putea afla un lucru și nu va avea să se rușineze, că este sprijinit, sau că ar cădea cuiva sarcina până își poate agonisi cele necesare pentru viață¹⁹). Aceste agape care s'au desființat din cauza unor abuzuri pentru care motiv au fost scoase din uz de creștini, trebuiesc reluate și puse în ritmul vremii, atât la sate, cât și la orașe. Problema șomerilor de astăzi, susținuți de multe ori de instituțiile municipale ale orașelor, trebuie să preocupe Biserica, mai ales în vremea noastră. În Biserica vedem creindu-se acele instituții pentru clasele de oameni lipsiți de cămin propriu care în răsărit poartă numele de Xenodochii (*ξενοδοχεῖα*) sau locuri de ospitalitate.

Femeia în serviciul social al Bisericii.

Pe femeia creștină de asemenea o găsim de o potrivă în apostolatul învățaturii Evangheliei ca și al carității sociale efective, fie ca diaconiță, fie ca soră de caritate. Diaconițele ajutau pe preoți nu numai în partea

didactică și liturgică, a catehumenatului, ci luau parte activă la asistența caritativă a văduvelor și femeilor sărace. 21) Constituțiile apostolice precizează faptul că diaconițele purtau grija pentru văduve și orfani. Pe Fibi, Sf. Apostol Pavel ne-o descrie în serviciul Bisericii, iar Sf. Evgangelist Lucca evidențiază marile servicii aduse de Tabita din Iope, sărmanilor văduve care la moarte o plângeau și-i arătau hainele primite în dar ca sărmane. (Faptele Apostolilor. IX. 36—41). Exemple de felul acesta în acțiunea creștină socială a Bisericii, ne-au dat mai târziu celandele veacuri creștine, icoanele prototipice ale unor sfinte, ca *mucenița Ecaterina Filoftea* și *Cuvioasa Paraschiva*. Această acțiune pe care o desfășoară femeia creștină în trecutul Bisericii, trebuie pusă în legătură cu actualele probleme din vremea noastră. De fapt, unde se utilizează femeia în serviciul Bisericii, și astăzi se obțin cele mai frumoase succese pe terenul social creștin.

Sunt femei creștine care în dorul lor de a fi puse în serviciul Creștinismului, sunt în stare să părăsească Biserica pentru a trece la sectanți, întrucât acolo li se oferă Sf. Scriptură pentru cetit și răspândit și li se încredințează colportajul cărților religioase. Instituțiile noastre de caritate creștină din trecut numără nume scumpe și alese ca „*Elena Doamna*“ „*Domnița Bălașa*“, „*Domnița Ileana*“ și „*Regina Elisabeta*“. Sufletul milos al femeii creștine îmbinat cu sublimitatea Evangheliei, ne poate da misionari neîntrepuți în parohiile noastre.

Dinamica și statica socială creștină.

În acțiunea socială a Bisericii noastre ortodoxe, observăm deci în primul rând *acea dinamică socială creștină*, pornită nu din utilitarism, și nici din constrângere, ci voluntară. Această dinamică socială însă, trebuie armonizată cu *acea statică socială creștină*. În sociologia profană instituțiile cu ierarhia lor, sunt baza puternică a unui organism, concretizând și stabilind anumite valori admise. Statica socială, dacă este apreciată și de sociologie în viața socială conștientă²⁰),

*) Vezi Apostolul Nr. 13—14.

20) G. D. *Scraba*, Sociologie. Valori de organizare socială: Statica socială. 174—190. Viața socială conștientă. Dinamica socială. 190—206.

19) N. *Cotlarciuc*, op., cit. Originea agapelor și caracterul lor social.

în Creștinism se păstrează prin disciplina canonică care leagă veacul apostolic cu restul vieții Bisericii noastre ortodoxe. Nu este de ajuns a crea valori, ci trebuiesc puse și în ordine, pentru a da un organism și activ și ordonat, pentru asigurarea continuității acestei vieți sociale creștine.

Astfel voluntariatul social creștin al creștinilor mireni trebuie armonizat cu călăuza ierarhiei bisericești. Creștinii mireni au participat întotdeauna la opera creștină socială a Bisericii, în colaborare și sub conducerea ierarhiei bisericești. Chiar în veacul apostolic când entuziasmul vieții creștine era așa de mare, creștinii țineau seama de călăuza Sfinților Apostolici și Părinților apostolici. Pe Apostoli îi vedem în ascultarea Mântuitorului, urmându-i poruncile, diriguind pe creștinii mireni și ținând seama și de dorința lor la instituirea diaconilor. „*Și atunci cei 12 au chemat mulțimea învățăceilor și le-au zis: Nu este potrivit ca noi, părăsind cuvântul lui Dumnezeu, să slujim la mese. Drept aceia, fraților, căutați șapte bărbați dintre voi, bine văzuți, plini de duhul sfânt și de înțelepciune pe care să-i rânduiim la această slujbă. Iar noi vom stărui în rugăciune și în serviciul cuvântului*“ (F. Apost. VI. 2—5).

Din aceste cuvinte înțelegem că existența celor două elemente active în vremea Sfinților Apostoli, și anume, a creștinilor sub ascultarea ierarhiei și a ierarhiei conducătoare, potrivit cuvântului Domnului și a unei tradiții ce lua ființă. Deci Apostolii rămân mai departe în serviciul rugăciunii și al Cuvântului lui Dumnezeu, nu se desinteresează de partea caritativă. Opera socială întregă le stă în mână și prin cuvânt și prin rugăciune ca și prin asistența socială de ordin material. De asemenea pe Diaconi îi aflăm în serviciul cuvântului evanghelic (διακονία τοῦ λόγου F. Apost. VI. 4) și în serviciul îngrijirii săracilor (διακονία εἰς τοὺς ἀγίους II Corint. IX 1).

În felul acesta se poate explica realitatea descrisă de Sf. Apostol Pavel, că roadele Duhului Sfânt sunt iubirea, bucuria, pacea, suferința, amabilitatea, bunățatea, credința, bunăvoința, castitatea. „*O singură inimă și un singur suflet era în mulțimea acelor ce credeau, ne spun Faptele Apostolilor și nici unul nu zicea că din așa avere este ceva al său, ci totul era de obște... și nimeni nu era între ei lipsit, fiindcă toți câți stăpâneau țarine sau case, le vindeau și aduceau prețul celor vândute și îl*

puneau la picioarele Apostolilor și se împărțiau fiecăruia după cum avea trebuință“ (F. Apost. IV. 32—36). Anania și Safira vânzându-și toată averea au adus o parte din ea la picioarele Apostolilor (Ibid V. 1—3).

Dar apostolatul creștin al mirenilor sub călăuza ierarhiei Bisericești, a fost după cum am spus desfășurată, atât pe terenul nevoilor materiale, cât și al nevoilor sufletești. Evangheliile și Epistolele apostolice și în special ale Sf. Apostol Pavel, ne prezintă atâtea cazuri în care pe femeia creștină o vedem colaboratoare în răspândirea cuvântului evanghelic. Din închisoarea dela Roma, Sf. Apostol Pavel scrie despre *Evodia și Sintihi*, care au luptat pentru Evanghelia împreună cu el și cu Climent și cu ceilalți toți tovarăși ai săi de lucru (*Filipeni*, IV. 2—4). De asemenea în epistola sa către Romani, anunță pe Febe, Marian, Prisc, Trifana și Trifoza, ca ostenitoare către Domnul (*Romani XVI. 1—12*).

În felul acesta vedem cum lucrarea socială creștină a Bisericii se afirmă în veacul apostolic din partea tuturor elementelor componente ale Bisericii, fiecare fiind lucrător activ, creștinii fiind sub călăuza ierarhiei bisericești, iar *domeniul acțiunii sociale creștine al Bisericii, nerămânând nici numai pe terenul pur didactic creștin, ori latreutic și nici numai pe terenul caritativ*. Cu alte cuvinte acțiunea socială creștină a Bisericii, se sprijină pe toate elementele ei, fiecare la locul lui, având ca obiectiv întreaga comunitate creștină, dela individ până la colectivitate. Astfel Biserica creștină se afirmă dela început la lucru ca un stup de albine lucrătoare, căutând prin acțiunea sa să facă să se îplinească rugăciunea noastră, de a se coborî împărăția lui Dumnezeu și pe pământ, așa precum este în cer.

Indrumările marilor ierarhi ai Ortodoxiei.

Marii ierarhi ai ortodoxiei, continuă mai departe exemplul dat de Sfinții Apostoli, ca vrednice călăuze ale lucrului creștinesc al Bisericii. Sf. Vasile cel Mare, face să răsune din amvon în cuvântările sale mila către săraci, pentru a convinge mulțimea creștinilor: „*Cine nu știe că omul este un animal liniștit și sociabil, nu sălbatec și solitar? În natura noastră omenească nu-i nimic mai sfânt decât de a ne asocia pentru a mângâia greu-*

„tăfăle și suferințele noastre și de a iubi pe „aproapele nostru. Din această sămânță pe care „Dumnezeu a semănat-o atunci în ființa noastră, „Mântuitorul ne cere în chip firesc roadele când „ne spune: Eu vă dau poruncă nouă să vă „iubiți unul pe altul (Ion. XIII. 34). Pentru a „înviora inimile noastre spre a împlini această „poruncă a dat ca semn deosebit Ucenicilor săi „nu semne deosebite și minuni..... ci iubirea. „Prin aceasta vă va cunoaște lumea că sunteți „ucenicii mei, dacă vă veți iubi unii pe alții „(Ion XIII. 35). Ceva mai mult mila noastră „trebuie să se extindă și asupra vrăjmașilor „noștri. Din moment ce omul este alcătuit din „trup și suflet, noi vom iubi pe dușmanii noștri „sub raportul sufletesc venind în le- „gătură cu ei și făcându-i să lucreze „prin toate mijloacele la deplina lor „convertire creștină; sub raport tru- „pesc, venindu-le în ajutor când ei „sunt lipsiți de cele necesare vieții. „Fiecare știe că această milă stă mai ales în „afecțiunea inimii. Că aceasta ne este cu pu- „tință, Mântuitorul a arătat-o când el a primit „de a asculta până la moarte, pentru a dovedi „iubirea Tatălui și pe a Sa, nu pentru amici, „ci pentru dușmani“²¹⁾.

Iată cum un ierarh al Bisericii, dirijează opera socială creștină a Bisericii, pentru a lucra în serviciul aproapelului atât pe terenul sufletesc cât și pe cel material. Toate problemele de asistență socială creștină își găsesc orientări în scrierile și cuvântările Marelui Vasile. Familia, sărăcia, bogăția, milostenia, caritatea sunt studiate de Sf. Vasile. Monahilor din Mănăstire le recomandă întotdeauna lucru, repetând cuvintele Mântuitorului: „Vrednic este lucrătorul de plata sa“ (Matei X. 10) și cuvintele Apostolului Pavel „Cine nu muncește să nu mănânce“. (II. Tesaloniceni III, 10). Cuvântările Sf. Vasile în felul acesta, sunt apreciate nu numai de teologia patristică, ci și de istoria filantropiei creștine, care îl distinge ca pe un ierarh luminat și filantrop. Deși episcop și cu averi mari, Sf. Vasile trăește în cea mai mare simplitate, ajutând populația săracă în timp de foamete la Cezareea și întemeind un spital mareț.

Sf. Ioan Hrisostom, marele ierarh al Ortodoxiei, marele orator și sociolog creștin, apreciat și de confesiunile apusene, muștră

necruțător societatea creștină a veacului său, că neglijea pe săraci: „După ce veniți la Bi- „serică la rugăciune și luați parte la ceremo- „niile religioase, mergeți acasă, vă așezați la „masă, vă bucurați de mulțumirea voastră și „de luxul vostru; cine dintre voi se îngrijește „de nenorocirii care sunt lipsiți de toate? In „singurătatea lor rece și întunecoasă, nimeni nu „pătrunde pentru a le duce o rază de milă. Și „asemenea naufragiașilor pe care îi aduc valu- „rile reci pe lângă un țărâm pustiu, săracii pă- „rășiți de noi, rătăcesc dealungul orașelor noa- „stre...“²²⁾. Aceste muștrări pătrundeau în ini- „mile bogaților, îndemnându-i astfel de a da atenție și a ajuta pe săraci. Chestiunea șo- „majului cu încetarea lucrului, insuficiența salariilor, sunt studiate și expuse credincio- „șilor în Omilii. Sărăcia este socotită de Sf. Ioan Hrisostom ca o demnitate umană și divină. Pe sărac îl socotește ca pe divinul Iisus Hristos, prin el fiind continuat și eter- nizat după însăși cuvintele Sale: „Cine vă „ajută pe voi, pe mine mă ajută“. A primi pe un sărac, este a primi pe Iisus Christos; a mângâia pe un sărac, este a mângâia pe Iisus Christos²³⁾.

Creștinismul social la Români.

În chipul acesta ierarhia bisericească a fost întotdeauna la Români îndrumătoare a creștinilor, atât pentru dezvoltarea unei acțiuni sociale creștine, cât și pentru apă- rarea principiilor religioase morale.

Poporul nostru românesc sub călăuză ierarhiei Bisericii noastre și-a plămădit sufletul său. Grija preotului a fost numai de cele bisericesti la altar, ci de întreaga lui soartă. A suferit cu el, a pribegit cu el l-a mângâiat în dureri, și s'a bucurat cu el în zile bune. Potrivit tradiționalei legături dintre Biserică și neam la Bisericile ortodoxe, la noi la Români, Popa Farcaș din timpul lui Mihai Viteazul, Popa Crișan depe timpul lui Horia și Popa Șapcă din 1848 la Izlaz ca și Popa Balint din Turda, sunt figuri proe- minente care au rămas de o potrivă în istoria Bisericii ca și a neamului, pentru spiritul altruist și eroic dovedit în serviciul obștesc al neamului.

Evenimentele istorice și nevoile culturale și sociale ale neamului, dau lucrării sociale

21) Sf. Vasile cel Mare Regulile mici 176.

22) Sf. Ioan Hrisostom. Cuvântare asupra Genezii.

23) Ibid. Omilia asupra Epistolei 1. către Timotei.

a Bisericii, coloritul specific epocii respective. În timp de pace, familia tradițională iubitoare de viață agricolă și pastorală a solului nostru, a fost cultivată și îndrumată prin pravilele cunoscute și neuitate de popor. Școala se formează în pridvorul Bisericii pregătind pe viitorii Domni ai țării ca și pe mulți cărturari ai neamului și literați ca Radu și Șerban Greceanu.

Operele culturale ale ierarhilor țării ca *Varlaam* și *Dosoftei Mitrofan*, *Gheorghe Niculescu*, *Șaguna din Ardeal*, *Veniamin Costache* și *Melchisedec*, au întărit sufletul neamului pe teren creștinesc. Spre exemplu „*Cazania lui Varlaam*, numită și „*Cartea românească de învățătură*“ se retipărește în atâtea rânduri din 1643 până în 1911, la Iași, Alba Iulia Sibiu, București, Râmnic și Buzău, răspândindu-se din Maramureș până în Muntenia, din Crișana până la Nistru, fiind cu adevărat „*Carte românească*“ pe limba și sufletul poporului.

Testamentul marelui Melchisedec ca și al altor ierarhi, dispune ca întreaga lui bibliotecă să fie dăruită Academiei române, iar averea lui să fie întrebuințată pentru înființarea unei *grădini de copii*. Sub influența unor asemenea părinți ai neamului, radiază și pietatea Domnilor țării. Pe locul Mănăstirii Argeș, pe la 1524 erea un ospiciu pentru săraci, înzestrat cu averea de *Ion Vladislav-Vodă*. *Petru Rareș* a dăruit săracilor o mahala²⁴⁾ și a pus pe săraci sub protecția episcopului. Asemenea face *Ștefan cel Mare Iași*, unde organizează pe calici în bresle, dându-le o mahala. Pentru orfani și săraci se îngrijesc iarăși Domni ca *Vodă Radu Basarab*, *Neagoe Basarab* și Domnițe ca *Elena Doamna*, *Ileana* și *Elisabeta*.

Agapele creștine din veacul apostolic, s'au continuat mai departe în tradiția neamului nostru, la sate sub altă formă și în alte locuri sub numele cunoscut de „*pomeni*“. Sub influența bătrânilor preoți, sufletul țaranului nostru a fost dornic și ospitalier întodeauna, după cum întreg poporul a fost recunoscut în felul acesta și de istorie. Preotul a fost privit întodeauna ca adevărat „*Părinte*“, cum i s'a adresat poporul, și nu trebuie să ne bucurăm de inovația cu „*Domnule Părinte*“ și nici de „*Părințele*“, cu care se adresează mondenii zilelor noastre, lăsând

loc la alte înțelesuri. În felul acesta Preotul trebuie să rămână și pe mai departe același părinte sufletesc și ocrotitor al tuturor, mergând cât mai des în mijlocul enoriașilor săi, pentru a le cunoaște și ale alina durerile și suferințele.

Glasul zilei de azi, prin condeiul câtorva intelectuali dornici de progres și de continuu prestigiu al Bisericii noastre, ne spune că „*preotul*“ să nu rămână bărbatul cu părul lung și două haine negre, care să cădelnițeze între zidurile Bisericii și să cânte în fumul de tămâie, ci luptătorul cu suflet cald, care să cerceteze pe gospodari în casele lor, să ajute și să îndrumeze pe văduve și pe orfani, să sfătuiască și să mustre pe cei nărăviți, să privească cu înțeles în ochiul bogatului și să fie gata a colabora cu orice faptă bună.“²⁵⁾

Actualele norme de lucrare socială creștină în parohie.

În noua epocă a neamului nostru, după îndepărtarea vechilor granițe despărțitoare de frați și ținuturi ale Bisericii noastre, în România Mare de astăzi, când Biserica noastră a fost cinstită cu rangul de Patriarhie chestiunea acțiunii sociale creștine, trebuie să fie pusă în tot largul actualului cadru de viață al neamului. Unificarea ținuturilor ortodoxe alipite, au adus cu sine și experiențe, pentru a se ajunge la o sinteză a principiilor de acțiune socială creștină în legătură și cu tradiția ortodoxă și cu nevoile neamului. De aceea prin legea și statutul de organizare a Bisericii ortodoxe române, parohiei i-sau dat noi organe de ajutor, în care și mireni pot fi puși în serviciul Bisericii, sub conducerea preotului.

Chiar când regulamentele acestei noi legi ne lipsesc, Comitetele parohiale prevăzute ca organe facultative în parohie, dau lumini călăuzitoare și posibilitatea legală preotului de a le pune în acțiune. Astfel preotul poate avea comitetele parohiale filantropice, pe terenul pur social creștin, cum și cultural și misionar:

1. *Pentru îngrijirea, îmbrăcarea și înzestrarea cu cărți și alte mijloace de învățătură a școlărilor săraci.* 2. *Pentru ajutorarea săracilor și ocrotirea orfanilor și a văduvelor.* 3. *Pentru*

24) N. Collarciu. op. cit. p. 19.

25) S. Mehedinți Alifă creștere. Școala muncii p. 154-157

ajutorarea bolnavilor din comună și siptale 4. Pentru înființarea și susținerea de biblioteci parohiale populare. 5. Pentru organizarea de grădini de copii și cercuri de adulți. 6. Pentru înființarea cercurilor misionare de combaterea diferitelor secte protivnice bisericii ortodoxe. 7. Pentru înființarea și susținerea de internate, cămine, azile și spitale și orice alte opere de milă creștină, de ajutoare publică și de activitatea samariteană²⁶⁾ Acolo unde deocamdată aceste organe parohiale nu pot lua ființă, parohiile vor fi în legătură cu organele similare din celelalte parohii. Femeile majore din parohie sunt recunoscute chiar prin statut.²⁷⁾ că pot fi alese în aceste comitete. Și potrivit tradiției noastre bisericești în legătură cu ierarhia, toate aceste comitete vor sta sub conducerea Parohului.

Iată prin urmare, într'un mănunchi aplicate la viața parohiei noastre de astăzi, vechile principii de activitate socială ale Ortodoxiei noastre, din trecutul istoric, adică de susținerea operilor creștine de către creștinii mireni sub călăuză preotului în parohie, dându-se teren de lucru și femeii creștine care a lucrat atât de mult în trecutul Creștinismului.

III. Mijloacele de realizarea acțiunii creștine sociale în parohie.

Și acum pentru a încheia, punem chestiunea în mod mai concret, întrebându-ne care sunt într'adevăr mijloacele de realizarea acestui frumos program de acțiune socială în parohie? Desigur ele variază după mediul urbano-rural, după regiunea ocupației locuitorilor, centre agricole, industriale, ori comerciale. Cu toată diversitatea mediului însă de care acțiunea pastorală a preotului va trebui să țină seamă, nu va putea să nu activeze în același sens social creștin, cele trei laturi de acțiune ale Bisericii: *didactică, lăterutică harismatică și pastorală propriu zisă*. Toate aceste trei laturi de acțiune ale Bisericii, converg către unicul scop, *reformismul moral individual formarea sistematică a colectivității*. În acest scop preotul va trebui să utilizeze la lucrător ce are în jurul său, începând cu membrii propriei sale familii.

Soția preotului, copii mai în vârstă ai preo-

tului, trebuie să facă dovada cei dintâi că trăesc și sunt formați într'un cămin creștin. Prin propriul lor exemplu, și prin îndemnul lor, să se facă reuniunile creștine, cum sunt ale tineretului din parohie, ale femeilor etc. De aceea când iau ființă „Asociația Doamnelor Preotese” a „Fiilor de preoți” trebuie să ne bucurăm, că încep să viețuiască asemenea asociații creștine, în care elementele se pregătesc reciproc în vedere aceluiasi ideal, de a sprijini mai mult lucrarea socială a Bisericii noastre. Deasemenea „Societatea ortodoxă a femeilor române” trebuie încurajată în toată atitudinea noastră, fie prin presă, fie pe teren practic. Frații noștrii ortodoxi din Ardeal, care sunt înconjurați mai mult de alte confesiuni decât noi cei din vechiul regat, dau mai multă atenție acestei asociații, în toate centrele Ardealului.

Deasemenea pe *intelectualii din parohie, pe bogați, pe industriași, pe comercianți, pe muncitori* trebuie să-i cultivăm în legătură cu Biserica pentru ca prin ei și împreună cu ei să pătrundem în mijlocul acelorora cu care lucrează în instituții, în fabrici, magazine, ateliere și acolo să purtăm cu noi fermentul de viață creștină. Mi-aduc cu drag aminte, cum un șofeur mai răsărit din mijlocul mulțimii grupului acelor cu care lucra într'o stație de automobile, mi-a cerut într'o dimineață cărți pentru combaterea sectanților spre a le răspândi chiar între tovarăși săi de lucru tot șofeuri. Și aceasta pentru ce? Pentru că un șofeur sectant, începuse să le vorbească pentru a-i atrage într'o comunitate sectantă. Desigur ca metodă și ca mijloc nimeni nu era mai indicat ca el de a sta de vorbă cu tovarășii lui decât el, pentru ca mai pe urmă să vină și preotul.

În felul acesta, după cum trebuie să pătrundem în mijlocul celor suferinzi sufletește, trebuie să pătrundem și în mijlocul celor suferinzi trupește, ca *săraci, bătrâni, lehuze, văduve, orfani, familiile cu copii mulți, copilele sărmâne, bolnavii din parohie și spitale, penitenciar, să cercetăm cerșetorii și pe toți cei ce au nevoie de un sprijin și de o inimă caldă*. Partea tragică, pentru reușita în bună parte a acestui ideal pe care ni-l propunem și de care socotim că trebuie să fim convingși în primul rând noi preoții, este că actuala generație este în marea ei majoritate nepregătită pentru participare la apostolatul ierarhiei. De aceea fie-ne îngăduit ca între

26) Articolul 52 din Statutul de organizare al. e)-i) Bisericii ortodoxe române.

27) *Ibid.* art. 54.

primele mijloace pe care le punem pentru accelerarea cu mai sigur succes a operei noastre sociale creștine, să fie latura didactică-educativă.

1. Asistența didactică-educativă religioasă

A) *Catehumenatul ortodox*. Fără acest catehumenat n'ar fi putut Creștinismul primar să dea sufletele jertfelnice pe care le-a dat și nici chiar sectanții de astăzi n'ar putea să dea oameni nebuni pentru Hristos. Desigur ne miră faptul, că chiar în lumea sectanților, catehumenatul este o treaptă indispensabilă primirii în comunitate.

Se va putea zice că noi nu mai avem candidați la botez adulți de altă dată, din veacurile primare. Dacă noi un avem pe adulți catehumeni, avem tineretul botezat, față de care ne-am luat angajamentul moral că îi vom pregăti, nașul asistent rămânându-ne ca o garanție simbolică timpurilor de altă dată. În acest scop preotul trebuie să țină contactul cu tânărul dela *grădinața de copii*, până la *Universitate* și chiar și după aceasta până la *cununia religioasă*, după care îi va încadra în *asociațiile creștine ale adulților*. La *Grădinața de copii*, la *Școala primară*, în *Școala secundară*, în *Universitate*, clerul nostru trebuie să-și caute timpul potrivit pentru catehizare, în ore pe care și le poate fixa cu tactul său pedagogic, pentru a putea lucra progresiv și continuativ. Chiar când aceste ore nu sunt trecute în nici un program oficial și nu sunt plătite de nimeni, preotul trebuie să caute să le facă. Chestiunea *Internatelor pentru tinerii școlare*, sub conducerea Bisericii noastre, pentru a ne crește pe copii în duhul religios, sunt o reală necesitate, pentru a nu ne mai trimite pe copilele noastră în Institutele romano-catolice depe la Iași Sibiu, Galați ori alte orașe din țară. *Asociația creștină a tineretului parohial*, să fie ca un corolar al acestei acțiuni de catehizare, căci fără catehizare nu-i putem forma cu simple statute de activitate. Tânărul la cununia religioasă, este de dorit să fie un creștin conștient de ceea ce trebuie să facă și singur și cu familia sa în viitor, pentru Biserică și prin Biserică.

S'a văzut că preoții profesori de religie au fost surprinși în anul acesta de orele de catehizare date obligatoriu, în afară de cele două ore de studiu la religie pentru fiecare clasă. Chestiunea a părut că este complet

necunoscută, nefiind studiată în prealabil, și de aci surprindere și haos peste tot. Primejdia nepregătirii tineretului și gravele urmări în viața socială o arată și sociologii. Lucrătorul lipsit din copilărie de orice idee religioasă, fiindcă școala laică nu i-o mai dădea, e citat de conducătorii socialiști revoluționari și ateii, pervertit prin o presă rea, sedus și hrănit cu sofisme și legende a părăsit încet, încet, practica religiunii, și-a pierdut credința, sporind armata liber penseurilor²⁸⁾.

B) *Predica și conferințele religioase*. Partea didactică trebuie să se continue prin predica din Biserică și conferințele religioase. De aceea „*Amvonul*“ trebuie să complectat cu „*căminul parohial cultural*“, care trebuie să fie alături de Biserică. Sfânta scriptură nu trebuie să rămână o simplă podoabă a bibliotecilor și nici să mai stea sub icoană ca o carte sfântă numai, ci trebuie să ajungă la fiecare creștin cum spune Sf. Ioan Hrisostom izvorul nesecat al luminii dogmei creștine, al afirmării moralei creștine, al combaterii ereziilor, al justificării cultului și tuturor ierurgiilor. Sfânta Scriptură nu trebuie să mai rămână o primejdie pentru lectura creștinului, ci din contră o întărire sufletească, pentru a putea fi mai bine pregătit pentru serviciile Bisericii.

Ori la aceasta nu se poate ajunge prin câteva minute de predică pe timpul unei săptămâni, ci printr'o explicație mai amplă a Sfintei Scripturi, în conferințele ce se vor putea rosti la aceste cămine creștine. Că această acțiune nu se poate afirma cu un program pur religios la început, idealul tot acesta trebuie să ne rămână pentru căminele noastre parohiale, sau atenee parohiale, numite în felul acesta după obișnuința zilei.

Cu acest prilej se evită și primejdia de a îndepărta atmosfera de pietate din Biserică, cu conferințele religioase în Biserică și deasemenea primejdia de a avea adunări religioase în orice sală din parohie.

C) *Presa bisericească*. Revistele tinerimii, literare, ziarele, foile religioase existente ca Duminica ortodoxă, trebuiesc folosite în serviciul parohiei. Revistele și ziarele profane trebuiesc însoțite de cuvântul creștin al Bisericii cum s'a început, pentru că ele străbat

28) N. T. Buzea, op. cit. p. 244.

mai ușor în mijlocul credincioșilor, neavând caracter pur religios. Nu trebuie să ne izolăm de presă, pregătindu-ne numai presa noastră religioasă, căci și aceasta ne este de folos, dar și cea dintâi ne este de mai mare folos dacă ne reușește metoda de a o încreștina. Deasemenea foile noastre religioase cu trecut și bine pregătite trebuiesc încurajate, atât prin plasament, cât și prin oprirea de a scoate un număr infinit de foi și reviste, al căror număr pe măsură ce se înmulțește se și slăbește. Sunt în adevăr foi noi care sunt necesare fiecărei parohii, cum este „*Buletinul parohial*“ o „*broșură*“ și „*foaia volantă*“, în legătură cu combaterea ori îndrumarea locală. Dacă foile religioase ale preoțimii noastre care apar în numele colectivității, ar lucra mai mult constructiv decât distructiv, ele ar fi la înălțimea acțiunii sociale pe care trebuie să o întreprindă Biserica și pe calea tiparului. Ne lipsesc complect comemorările marilor ierarhi, fie la centenarii fie la semi-centenarii, cu răscolirea operilor lor sociale creștine pe care le-au îndeplinit. Asemenea se întâmplă și cu lăsarea în complectă neatenție, opera frumoasă a preoților cu râvna în serviciul Bisericii. Frumosul început făcut de părintele Profesor Nicolae Popescu, Boteanu este mai mult decât laudabil. Mi-aduc aminte cum despre Preotul dela Brebu din Prahova, un ziar cotidian a spus numai câteva rânduri fără nici o interpretare obiectivă a frumoasei sale acțiuni sociale. Înlocuind publicarea elementelor negative din viața clerului nostru în presa zilnică, putem și pe această cale să aducem un real serviciu prestigiului social al Bisericii noastre.

2. Asociația ierurgică și liturgică.

În ceea ce privește partea liturgică, cu toate rugăciunile și serviciile noastre, putem foarte bine ca și pe această cale să înălțăm nu în mod mecanic rugăciunile și privirile către cer, ci să încălzim inimile creștine.

Deasemenea sunt atâtea prilejuri când preotul poate duce cu sine în chip gratuit rugăciunea în coliba săracului, poate să-i lase și o iconiță, poate să-i lase și o carte de rugăciune și o lectură pioasă. În felul acesta preotul numai poate ca un reprezentant al fiscului religios din parohie. Cu aceasta va avea nu numai prestigiul moral mărit, dar va avea mai mare succes în opera socială creștină și va fi re-

compensat și mai demn de credincioșii care sunt mai înstăriți. Este mare lucru ca preotul în parohie să aibe toată încrederea și toată dragostea enoriașilor săi, cu care să aibă adevărat-o comuniune sufletească în momentele înălțării rugăciunii. Acelaș lucru îl poate face Preotul și în Biserică, pentru diferite alte servicii religioase. Cultul trebuie să devină un mijloc real de solidaritate sufletească în cereri și mulțumiri către Dumnezeu, pentru a radia și pe celălalt teren social creștin. Nu mai stăruim asupra acțiunii educative cu caracter social pe care o poate săvârși Preotul cu prilejul tainei spovedaniei.

3. Asistența creștină de ordin material.

În ceea ce privește opera caritativă creștină preotul trebuie să fie preocupat de încurajarea instituțiilor care alină rănilor și durerile enoriașilor săi.

„*Casa copilului*“ cu hrana trupească, sufletească și îmbrăcăminte pentru copii sărmani din parohie, „*azilile*“ pentru femei bătrâne; „*cantinile*“ cu ospătării gratuite pentru muncitorii lipsiți de mijloace, „*ajutoarele periodice*“ pe timp de iarnă la sărbători cu lemne, hrană și îmbrăcăminte, „*spitalele*“ sunt atâtea mijloace prin care preotul poate să ajute pe credincioșii parohiei sale. Fiecare poate fi întrebuințat potrivit nevoilor locale din parohie și în limitele mijloacelor. Totul este să fie procurări permanente în direcțiunea aceasta. Chestiunea „*Sindicatelor creștine*“, trebuie să intre în preocuparea clerului. Acțiunea clerului în cooperative, lucrând cinstit și folosind nevoiașilor, a avut roade frumoase. Sindicatele creștine, în special în lumea orașelor și anume în centrele suburbane, trebuiesc a fi înființate de preot. Fie *mixte*, alcătuite din elemente din diferite clase sociale, fie *paralele*, adică cu elemente în fiecare sindicat din aceiaș categorie de oameni, pot răpi sufletele din sindicatele anarhaice ale curențelor sociale rătăcite. În felul acesta preotului de astăzi i se deschid larg noi și variate mijloace de acțiune socială creștină în parohie. Ele nu se pot fixa în mod tipic, pentru că variază atât terenul de lucru cât și posibilitatea în fiecare loc. Fiecare în sine, luat detaliat, comportă material mai mult de o conferință.

Ceea ce este esențial, este faptul îmbrățișării din partea preotului de astăzi în fiecare parohie a ansamblului problemei sociale cre-

știne de astăzi. A se grupa numai în cercuri pastorale, pentru a ține conferințe religioase, lucrarea este complet insuficientă. *Impărțirea pâinii dela litie care este simbolică, trebuie să se transforme în împărțirea de ajutoare reale potrivit cu nevoile poporului.* Numărul credincioșilor noștri descrește în Biserică la asemenea opere care se arătau unilaterale, în loc să sporească. Când opera va fi în creștere, îmbrățișând ansamblul problemei vom avea singuri bucuria să vedem din ce în ce mai înmulțit numărul credincioșilor, care se va simți iarăși mângâiați sub toate reporturile prin Biserică. Evanghelia a fost vestea cea bună și Biserica trebuie să o realizeze. Mai marii noștri vor putea studia la timp fiecare

din aceste mijloace. Chestiunea este vastă pentru a fi soluționată în mod complet într-o simplă conferință ca aceasta. De aceea chiar noi preoții dorim ca reuniunile în acest scop de studiu al unor importante chestiuni bisericești, să fie nu numai anuale, ci mai dese. Ele vor fi cu atât mai reușite, cu cât fiecare din noi va trebui să înțeleagă interesul, că nu trebuie să fie din constrângere, ci din acel plus creștin pe care trebuie să-l avem în primul rând noi, preoții spre a putea fi adevărații pionieri, și stimulenți ai acțiunii sociale creștine din mijlocul parohiilor noastre.

Preotul Dr. M. BULACU

Programul lucrărilor în timpul săptămânii de retragere

Aprobat în ședința Consiliului Eparhial din 7 Iulie, a. c.

Pentru că scopul săptămânii de retragere este creșterea vieții interioare, vom lua ca temă fundamentală a preocupărilor Noastre, din tot acest timp, *rugăciunea*. Vom realiza aceasta, *pe cale practică*, prin săvârșirea serviciului divin, de fiecare zi, de către înșiși preoții participanți și *pe cale teoretică* prin predică după săvârșirea Sfintei Liturghii, meditații între orele 11 și 12 și conferințe între orele 5—7 p. m. Ca subiecte de predică, pentru cele șapte zile, cât va dura întreaga lucrare ar putea fi luate următoarele versete:

1. „Iar când vă rugați, nu fiți ca fățarnicii... (Mat. VI 5—8).
2. „Nu oricine care îmi zice: Doamne Doamne, va intra întru împărăția Cerurilor, ci care face voința Tatălui meu, celui din ceruri“ (Mat. VII. 21) rugăciunea și lucrul.
3. „Acest soiu (de demoni) nu iese fără numai cu rugăciune și cu post“ (Mat. XVII 21).
4. „Nu știți ce cereți“ (Mat. XX. 22).
5. „Dumnezeu este spirit și ceice i-se închină, cade-se să i-se închine în spirit și în adevăr“ (Ioan IV 24).
6. „Orice veți cere întru numele meu, aceea voi face ca să se preamărească Tatăl întru Fiul. De veți cere ceva întru numele Meu, eu voi face“ (Ioan XIV. 13—14).
7. „Rugați-vă necontenit. Dați mulțumită

pentru toate, căci aceasta este voința lui Dumnezeu, pentru voi, întru Hristos Iisus“ (I. Tes. V 17—18).

Meditațiile ar putea să aibă ca punct de plecare un psalm sau un moment evanghelic. De pildă: psalmul 17 în care e vorba de rugăciunea credinciosului aflat în strâmtori; psalmul 22 numit și psalmul crucii; psalmul 27 în care se arată încrederea și iubirea credinciosului care știe să se roage; psalmul 50, etc.

Tatăl nostru, Rugăciunea arhierescă:

Petru e scos de un înger din închisoare pentru rugăciunile bisericii (F. Ap. XII 5).

Prin conferințe se va ținti lămurirea raportului dintre rugăciune și viața omenească și diversele ei aspecte.

Realizarea acestui program presupune mai mulți predicatori, conferențieri pe cari îi vom ruga din timp să Ne dea concursul, Pr. Dr. Gr. Cristescu, prof. univer. misionarul Sf. Arhiepiscopii, Pr. Toma Chiricuță, Pr. Petre Chiricuță, Pr. Marin C. Ionescu, precum și mijloace financiare, pe care dorim ca Sf. Arhiepiscopie să ni le pună la dispoziție după nevoi.

Locul unde se va ține, va fi Mănăstirea Căldărușani, iar timpul, începutul luni Oc-tombrie a. c.

Pr. MANEA POPESCU.

Către P. P. C. C. Protopopi.

Prea cucernice Părinte,

În No. 15—16 al „Apostolului” care va apare la 1 August 1930, se va tipări Pastorală I. P. S. Patriarh în legătură cu Praznicul Mamelor, rânduit de Sf. Sinod a se sărbători în ziua de 15 August. P. C. Voastră veți bine voi a pune în vedere tuturor C. Preoți să cetească această importantă pastorală, după Sf. Liturghie, în biserică, în ziua de 15 August, ca și în ziua de 8 Septembrie a. c.

p. Arhiepiscop și Mitropolit,

† TIT SIMEDREA,

Cons. Referent,

Pr. MANEA POPESCU

Prea cucernice Părinte,

Consiliul Central Bisericesc cu adresa Nr. 6891/a. c. ne încunoștințează că printre credincioșii neortodoxi din Ardeal, există un puternic curent de revenire la ortodoxie, ceea ce a făcut ca în cursul anului curent, să se înființeze și să se organizeze 6 parohii noi, numai într'un singur județ.

Din pricină însă că nu există locașuri de biserică, credincioșii reveniți la matca lor ortodoxă, își îndeplinesc slujbele religioase în case particulare pe care le-au aranjat sub forma unor modeste capele.

Dintre aceste centre, unele parohii noi au reușit să-și înjghebeze mici bisericuțe de lemn sau de piatră, pe care credincioșii le-au ridicat până la acoperiș, fiind nevoiți însă din lipsă de mijloace, să întrerupă lucrările.

Chestiunea fiind de o importanță capitală pentru interesele Bisericii ortodoxe, fiindcă trecerile la ortodoxie a neortodoxilor, s'au sporit foarte mult în ultimul deceniu dar din lipsă de mijloace unele s'au zădărnicit. Noi trebuie să le sărim în ajutor.

Pentru aceasta am aprobat purtarea unui disc sau liste de subscripție, care să le fie de un prim ajutor, până ce vom putea dispune de mai mult.

Așa dar, Noi vă poftim ca de 15 August (Adormirea Maicii Domnului) să aduceți la cunoștință preoților ca în toate bisericile la această zi mare, să se poarte un disc sau liste de subscripție, cum veți găsi mai bine cu cale, în scopul strângerii fondurilor necesare pentru ajutoarea bisericilor revenite la ortodoxie și lipsite de mijloace.

Sumele adunate se vor trimite pe adresa Consiliului Central Bisericesc la București.

De rezultatul sumei să ne faceți și Nouă cunoscut.

p. Arhiepiscop și Mitropolit,

† PLATON

Cons. Referent,

Pr. EUGEN BĂRBULESCU

Prea cucernice Părinte,

Vi se aduce la cunoștință spre conformare următoarele hotărâri ale Sf. Sinod din ședințele ținute în cursul lunii Iunie a. c.

1) Să sfătuiți cu mult tact și prudență a nu se mai admite nici o coroană în biserică, îndrumând pe credincioși să le pună pe mormintele repauzaților.

Despre aceasta v'am încunoștințat și cu Ord. Nr. 6648.

2) La zidirea de biserică noi, preoții sau cei în drept să facă apel la Consiliul Central Bisericesc, spre a li se da planuri, model de biserică cu două întrări.

3) Data Sf. Paști pe anul 1931 s'a fixat pentru 12 Aprilie în înțelegere cu I. P. S. Patriarh Fotios dela Constantinopol.

4) Discutându-se asupra posibilității de a fixa un regim General, de taxare a serviciilor bisericesti și găsindu-se că serviciile prestate de preoți credincioșilor sunt recompensate din partea acestora prin danii, ofrande benevoale și deci nu suferă epitetul de taxe, Noi sfătuim preoți să nu facă nici o silnicie pentru obținerea unor astfel de danii din partea credincioșilor, spre a nu cădea sub pedeapsa prevăzută în art. 26 și 50 din regulamentul de procedură bisericească.

p. Arhiepiscop și Mitropolit,

† PLATON

Consilier Referent,

Pr. EUGEN BĂRBULESCU.

Prea cucernice Părinte,

Sfântul Sinod a Bisericii Ortodoxe Române, în ședința din 14 Iunie a. c., luând act de înființarea pe lângă Consiliul Central Bisericesc, a „Fondului General Bisericesc, Fondul pentru asigurarea imobilelor” precum și al „Casei de Economie, Ajutor, Credit a Clerului Ortodox din România”, dă tuturor clericilor îndrumătorul sfat, de a contribui cu tot sprijinul la progresul acestor instituții.

În consecința repetăm ordinele Noastre în această privință, ca toți C. C. Preoți, să răspundă cu toată graba la dispozițiile ce au primit în această privință, scopul acestor instituții fiind acela, de a forma un fond puternic de susținere a intereselor Bisericii în general.

p. Arhiepiscop și Mitropolit,

† PLATON

Cons. Referent,

Protopop, C. MOLDOVAN

Frea Cucernice Părinte,

În conformitate cu hotărârea Adunării Eparhiale din anul acesta cu privire la întocmirea bugetelor protopopești. Vă facem cunoscut că pe lângă veniturile obișnuite de până acum, pentru preîntâmpinarea cheltuielilor necesare unei cancelarii regulate și rigurose ținute, precum și pentru unei reale funcționări a oficiului P. C. Voastre, dela care cerem promptitudinea și exactitate în chestiunile ce vi se încredințează și cari cad în competența P. C. Voastre, conform legii și regulamentului, veți înscrie la venituri următoarele sume: 25% din fondul Protopopesc anual care contribuie parohiile, conform bugetelor fiecăruia. 25% din totalul canoanelor ce încasați în comptul Sfintei Arhiepiscopii. 3% din totalul arenzilor terenurilor, plus de sesie, fiecă se plătesc prin P. C. Voastră, fie ca se varsă direct la Sfânta Arhiepiscopie.

Această cotă se aplică anual arenzilor în curs ce se încasează efectiv, în consecință este și în interesul P. C. Voastre, de a conlucra la încasarea lor.

p. Arhiepiscop și Mitropolit

(†) PLATON

Cons. Referent

Protopop, MOLDOVANU

PAROHII VACANTE

PREOȚI

Protopopia Circ. I București. — Se publică concurs, cu termen de 30 zile, pentru ocuparea postului de preot paroh al parohiei *Miron Cristea*, devenit vacant pe ziua de 1 Iulie a. c. prin demisia părintelui P. Chiricuță.

Biserica parohială, nouă, este în curs de pictare; până la sfîșirea ei serviciul divin se săvârșește în capela Leagănelui „Sf. Ecaterina“.

Casă parohială nu există.

Parohia are 1640 familii; 4670 suflete.

Venitul epitrahilului: 8.000 lei lunar.

Mal există un preot ajutător, licențiat în teologie, în parohie.

Salarul cu accesoriile lui, conform gradului de studii, se primește de la Stat.

Condițiuni pentru candidați: cele cerute de sfințele canoane și legile bisericesti.

Cererile pentru ocuparea postului se vor adresa Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor, de unde vor fi trimise acestui protopopiat spre referire, în termenul sus precizat.

Protopop, ZAMFIR ST. POPESCU.

Protoeria Circ. III-a Jud. Prahova — Se publică concurs pentru ocuparea postului de Preot paroh la parohia *Coslegi*, devenit vacant prin decesul Pr. I. Nicolescu. Parohia are o populație de 360 familii, și se compune din patru sate cu patru biserici. Poseda 8½ Ha. teren pentru fo-

loșința personalului. Venitul epitrahilului se cifrează la 8.000 lei anual.

Nu este casă parohială, însă există loc pentru construire.

**

Protoeria Circ. III-a Jud. Prahova. — Se publică concurs cu termen de 30 zile pentru ocuparea parohiei *Vărbila*, devenită vacantă prin transferarea Preotului Alexandru Popescu.

Parohia se compune din 2 sate cu 2 biserici, având o populație de 412 familii.

Beneficii: Salar dela stat; sesia parohială de 8½ Ha.; Casa parohială în bună stare; venitul epitrahilului de circa 6.000 lei anual.

Candidați vor înainta cererile și actele Sf. Arhiepiscopii în termen de 15 zile dela publicare.

Protopop, VICENȚIU POP.

Parohia Burdea Ștefănești. — Jud. Teleorman, devenită vacantă prin transferarea titularului Pr. Radu Marin la Merii Goala, conform cu hotărârea consiliului Eparhial din 25 Iunie a. c.

Cererile însoțite de acte și memorii se vor înainta direct la Sf. Arhiepiscopie.

Protopopia jud. Vlașca. — Se publică concurs pentru ocuparea postului de preot paroh dela parohia *Gostinu* devenit vacant prin scoaterea la pensie a preotului *Ion Stănculescu* pe data de 1 Septembrie 1930.

1) Parohia Gostinu e compusă dintr'un sat, cu biserică parohială de zid cu hramul Sf. Nicolae, în stare de funcționare.

2) Numita parohie are 681 capi de familie cu 2.419 suflete.

3) Casă parohială nu are.

4) Parohia Gostinu are ca sesie parțială 4 Ha. dat prin exproprierea din 1925.

5) Beneficii pentru un preot ar fi 8.000 lei anual.

De nevoie e ca la numita parohie să deservască un preot versat în combaterea sectelor, deoarece în numita parohie sunt câteva familii de adventiști.

Cererile de hirotonie însoțite de acte, precum și cererile de transferare însoțite de memorii se vor înainta Sf. Arhiepiscopii.

Protopop, Pr. GH. T. POPESCU.

Domnul Cassier titular al Arhiepiscopiei fiind în concediu, semnătura valabilă pentru cassier e a d-lui Z. Măntulescu, pe timpul din 8 Iulie—8 August 1930; iar din 15 Iulie a. c., pentru contabil, încetează de a semna P. C. Consilier referent Arhiepiscopesc C. Moldovan, ci semnează D-l Contabil Mamulea.